
Meddelandeblad

Mottagare: Folkhälsomyndigheten, Inspektionen för vård och omsorg, Läkemedelsverket, Landsting och kommuner som inte ingår i landsting, Smittskyddsläkarföreningen, Svenska Barnläkarföreningen, Svenska Skolläkarföreningen, Svensk sjuksköterskeförening, Sveriges Kommuner och Landsting, Vårdförbundet.

Nr 3/2015
Juli 2015

Ändring av SOSFS 2000:1 – utökad ordinationsrätt för sjuksköterskor vid vaccination av barn m.m.

Barn i Sverige erbjuds skydd mot tio sjukdomar genom det nationella allmänna vaccinationsprogrammet för barn på det sätt som framgår av Folkhälsomyndighetens föreskrifter (HSLF-FS 2015:6) om vaccination av barn. För att få ett varaktigt skydd mot difteri, stelkramp, kikhosta och polio erbjuds barn i 5–6 års åldern en fjärde dos vaccin mot dessa sjukdomar.

För närvarande råder det brist på det fyrvalenta kombinationsvaccinet som ges för att skydda mot de fyra nämnda sjukdomarna. Detta bedöms kunna drabba barn i 5–6 års ålder och då till exempel på så sätt att de riskerar att inte få den vaccination de har rätt till inom den tidsram som har angetts i det nationella vaccinationsprogrammet. I nuvarande situation finns det möjlighet att ge dessa barn ett femvalent kombinationsvaccin som innehåller skydd mot de ovan nämnda sjukdomarna samt Hib (*Haemophilus influenzae* typ b). Detta blir likvärdigt med det fyrvalenta vaccinet om den komponent (flaska) som innehåller skydd mot Hib utesluts. För att stödja landsting m.fl. i deras arbete med att erbjuda vaccination under dessa förutsättningar har Socialstyrelsen beslutat att

- utöka vissa sjuksköterskors rätt att ordinera vaccin så att de har rätt att ordinera det femvalenta kombinationsvaccinet i samband med att barn i 5–6 års ålder ska få den fjärde dosen vaccin mot difteri, stelkramp, kikhosta och polio,
- det femvalenta kombinationsvaccinet som ges till barn som är 5–6 år gamla inte ska innehålla vaccin mot Hib vilket även ska framgå av ordinationen,
- ställa krav på att en och samma sjuksköterska ansvarar för varje enskilt barns vaccination.

Vissa sjuksköterskors rätt att ordinera vaccin utökas

För att använda ett femvalent kombinationsvaccin vid vaccination av barn som är 5–6 år gamla krävs en ordination av en läkare. Eftersom detta krav i nuvarande situation bedöms kunna leda till stora påfrestningar för barnhälsovården, ger Socialstyrelsen specialiserade sjuksköterskor med adekvat utbildning rätt att ordinera femvalenta vaccin till barn i 5–6 års åldern.

När femvalenta vaccin ordineras och ges till barn i 5–6 års ålder ska de inte innehålla vaccin mot Hib

Hib-vaccin har utvecklats för att skydda spädbarn men behövs normalt inte för att skydda barn som är 5–6 år gamla. De har i normalfallet redan vaccinerats eller exponerats för Hib på andra sätt. Vaccin mot Hib är inte utprovat för användning i denna åldersgrupp och risken för eventuella biverkningar är inte möjlig att bedöma fullt ut. Om däremot ett femvalent vaccin används utan att flaskan som innehåller Hib-komponenten tillsätts blir det likvärdigt med ett fyrvalent vaccin.

Socialstyrelsen har därför beslutat att när behöriga sjuksköterskor ordinerar femvalent vaccin till barn i 5–6 års åldern får inte vaccinet mot Hib ges till dessa barn. För att minimera risken för felaktigheter ställer Socialstyrelsen i dessa fall även särskilda krav på ordinationen. När sjuksköterskor ordinerar femvalenta vaccin till barn i 5–6 års åldern ska det av ordinationen (dokumentationen) uttryckligen framgå att vaccinet mot Hib inte ska administreras till barnen.

En och samma sjuksköterska ansvarar för varje enskilt barns vaccination

För att ytterligare minimera risker för felaktigheter ställer Socialstyrelsen även krav på att den sjuksköterska som ordinerar ett femvalent vaccin till barn i 5–6 års åldern själv ska ansvara för iordningställande och administrering av detta läkemedel. Detta utesluter inte att till exempel en annan sjuksköterska, under vissa förutsättningar, övertar ansvaret för administreringen av vaccinet (se vidare 4 kap. 2 § SOSFS 2000:1). Den nya bestämmelsen innebär heller inte begränsningar i rätten att, under vissa förutsättningar, delegera iordningställande eller administrering av vaccin (se vidare 4 kap. 3 § SOSFS 2000:1). Huvudregeln är dock att i aktuella fall ska samma sjuksköterska ansvara för alla led i vaccinationen, dvs. ordination, iordningställande och administrering.

Denna information (art nr 2015-7-4) kan laddas ner och beställas från Socialstyrelsens webbplats: www.socialstyrelsen.se/publikationer. Den kan även beställas från Socialstyrelsens publikationsservice, e-post publikationsservice@socialstyrelsen.se eller fax 035-19 75 29.
